

'Artık programdan somut bir şeyler almamız lazım'

UMUTLAR 2026'NIN SONUNA KALDI

Sektör temsilcileri firmaların kredi limitlerinin dolduğunu ve nakit akışında zorlandıklarını belirtiyor.

'Bu havada yer satmak kolay değil'

ZÜCDER Başkanı Burak Önder, "Bazı firmaların kredi limitleri dolduğundan ya da bazı firmaların da nakit akışını sağlamak amacıyla yüksek faizli krediye bulaşmamak için duran mal varlığı satışına geçtiklerini zaman zaman duyuyoruz. Lakin bu havada, faiz oranlarının bu kadar yüksek olduğu bir ortamda yer satmak çok kolay değil" diyerek bu kapsamda taşınmazların rayiç bedelin altına satıldığını ifade etti.

Hülya K. ORUÇOĞLU

FİNANSMAN krizinin giderek büyüdüğü 2025'te, iç talepteki düşüş, kârlardaki erimeye karşın maliyetlerdeki artışla birlikte reel sektörün sorunları da giderek derinleşti. Reel sektör için bu yazın daha da zor geçeceği belirtilirken, umutlar da 2026'nın sonuna kaldı. İstanbul Tüccarlar Kulübü Derneği Başkanı İlker Önel, "Sadece büyük şirketlerde değil, mikro ve küçük ölçekli işletmelerde de üretimden satışlarda çok ciddi düşüş var. Geçtiğimiz senelere göre kârlılığımız yüzde 4-5'lere kadar geriledi. İflas eden, konkordato ilan eden işletmeler açıklanıyor ama bir de duymadığımız küçük ve mikro ölçekli işletmelerde çok fazla sayıda devirler var" dedi. "Yaz sezonu ile okulların kapanmasıyla piyasa biraz turizm sezonuna kayar. Dolayısıyla bu üç ay reel sektörün daha da zor

Yüksek faizle geçen 1.5 yılın ardından 2025'e ümitle giren sanayicinin beklentileri karşılık bulmadı. Şirketlerin zorlandığını belirten sektör temsilcileri 2026'nın ilk yarısından bile ümidi kesti

geçireceği bir dönem olacak" ifadelerini kullanan Önel, enflasyonla mücadele süreci ile ilgili de hanehalkı ve reel sektör beklentilerine dikkat çekti. Halen hanehalkı ile reel sektörün programa inanmadığını, bunun raporlara da yansındığını yineleyen Önel, "Program kritik. Artık programdan somut bir şeyler almamız lazım" ifadelerini kullandı.

'FARKLI OLMAYACAK'

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyesi **Hüseyin Çetin** de önümüzdeki yıl ilişkin beklentilerde fuarlarda alınan siparişlerin önemli olduğunu söyledi. Çetin, "Ama sanayici, bir beklenti içinde değil. Mevcut şartlar, istihdam maliyetleri ve yüksek enflasyon ile birlikte yurt dışındaki rekabet gücümüz ciddi oranda zayıfladı. 2026'nın ilk altı ayı da mevcut durumdan farklı olmayacak" diye konuştu.

İleri teknoloji karnesi zayıf!

Dev **sanayi** şirketlerinde yüksek teknoloji üretilen ürünlerin payı yerinde sayarken, düşük teknoloji üretilen ürünlerin payı 2024 yılında bir önceki yıla göre 5,9 puan artış kaydetti

ISO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması, rekabetçi üretim yapısında ciddi dönüşüm ihtiyacına ilişkin önemli sonuçlar ortaya koydu. Araştırmaya göre, dev **sanayi** kuruluşlarının yarısına yakını 2024 yılında Ar-Ge harcaması gerçekleştirmedi. 180 firma düşük teknoloji sanayiler-

de faaliyet gösterdi. Yüksek teknoloji üretim yapan firma sayısı ise 21'de kaldı. 500 büyük şirketin yarattığı toplam katma değerde yüksek teknoloji ürünlerin payı 0,3 puan artışla yüzde 7,4'e yükselirken, düşük teknoloji ürünlerin payının 5,9 puan artarak yüzde 34,6 ile ilk sıraya yerleşmesi dik-

kat çıktı. Orta düşük ve orta yüksek teknoloji ürünlerin payında da kayda değer düşüşler yaşandı. Orta düşük teknoloji ürünlerin toplam içindeki payı 2,5 puan azalarak yüzde 31,4'e, orta yüksek teknoloji ürünlerin payı da 3,6 puan azalışla yüzde 26,7'ye geriledi.

MERVE YİĞİTCAN/06

Sanayinin devlerinden teknolojide geri vites

MERVE YİĞİTCAN-İSTANBUL

Sanayi devlerinin teknoloji karnesi 2024'te zayıf geldi; yaratılan katma değerde düşük teknolojili **sanayilerin** payı 5,9 puan artarak 34,6'ya ulaştı. Böylece bu oran son 3 yılın en yüksek 'düşük teknoloji' oranına işaret etti. Yarı sıra 2022 ve 2023'te orta-düşük teknolojili sektörler en yüksek payı alırken 2024'te yeniden düşük teknoloji yoğunluklu sektörlerin başı çekmesi dikkat çekti. Öte yandan yüksek teknolojili sanayilerin yaratılan katma değerdeki payı sadece 0,3 puan artarken, bu alanda Türk **sanayisi** 'bebek adımlarıyla' yürümeye devam etti. Fiyat rekabetçiliği ile artık uluslararası pazarlarda şansı kalmayan Türk **sanayisinin**, halen verimlilik ve katma değeri artıracak teknoloji hamlesini gerçekleştirememesi ise ileriye dönük olarak Türk ekonomisi üzerinde riskleri artırıyor.

500'den sadece 21'i yüksek teknolojili sanayilerde

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından yayınlanan Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu (BSK) - 2024 Araştırması'nın sonuçları, Türk **sanayisinin** yüksek teknolojide yaptığı patinajı ortaya koyarken, yıllar ağırlığı gerileyen düşük teknolojili **sanayilerin** payında yeniden bir ivmelenme yaşandığına dikkat çekiyor. Listede yer alan kuruluşların 180'i düşük teknoloji yoğunluklu **sanayilerde** faaliyet gösterirken, 134 firma orta-düşük teknoloji yoğunluklu **sanayilerde**, 135 firma orta-yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayilerde**, 21 firma ise yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerde yer alıyor.

İSO 500 BSK'nın son 10 yıllık verilerinde, yaratılan katma değer teknoloji yoğunluklarına göre dağılımına bakıldığında, düşük tek-

Türk **sanayisinin** 500 devinin neredeyse yarısı geçen yıl hiç Ar-Ge harcaması yapmazken, yaratılan katma değerde düşük teknolojili **sanayilerin** payının 5,9 puan artması dikkat çekti. **İSO 500**'de sadece 21 firmanın yüksek teknolojili üretim yapması, Türk **sanayisinin** yapısal dönüşüme ihtiyacını gözler önüne serdi.

Brüt katma değer büyüklüğünce ilk 5 sektörün aldığı pay (%)	Sektörler	2024	2023	2022	2021	2020
	Otomotiv	13,4	15,2	12,1	11,3	10,5
	Tütün	12,7	10,7	10,0	11,9	15,9
	Gıda	12,5	10,4	9,3	8,4	8,2
	Kök kömürü ve petrol	12,4	14,9	14,5	4,4	14,4
	Ana metal sanayi	10,1	9,5	14,6	19,2	8,5

Devlerin neredeyse yarısı Ar-Ge yapmıyor

İSO 500 BSK'da şirketlerin Ar-Ge faaliyetlerine ilişkin veriler de sanayideki teknolojik faaliyetlerin durumuna ilişkin önemli bilgiler veriyor. Buna göre, 2024 listesinde yer alan şirketlerde 265'i Ar-Ge harcaması yaptığını söylerken, 235 firmanın Ar-Ge faaliyeti bulunmuyor. Ar-Ge yapan kuruluş sayısı 276 ile 2018 yılında zirveye çıkarken, bu tarihten sonra gerileme yaşanmış, 2022'de de 260'a kadar düşmüştü. 2023 ve 2024 yıllarında Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 265 ile aynı ölçülürken, söz konusu firmaların geçen yılı

nolojili **sanayilerin** payı 2015 yılında yüzde 38,9 iken, bu oran 2019'da yüzde 40'a kadar çıkıyor; 2023 yılında ise yüzde 28,7 ile 2015-2024 yılları arasındaki en düşük seviyeye iniyor. Ancak 2024 yılında, **İSO 500**'de düşük teknoloji yoğunluklu sektörlerin payı 5,9 puan zıplaya-

Teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer dağılımı (%)

Yıllar	Düşük	Orta Düşük	Orta Yüksek	Yüksek
2024	34,6	31,4	26,7	7,4
2023	28,7	33,9	30,3	7,1
2022	28,9	37,7	27,2	6,2
2021	33,3	32,4	28,3	6,1
2020	37,3	31,5	24,8	6,4
2019	40,0	29,6	23,5	6,9
2018	37,5	35,0	22,2	5,3
2017	36,2	39,9	20,2	3,6
2016	37,4	39,3	19,5	3,7
2015	38,9	39,0	18,9	3,2

Ar-Ge harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 98,4 artarak 60,7 milyar TL'ye yükseldi. Geçen yıl en fazla Ar-Ge harcaması yapan sektör 32,2 milyar TL ile otomotiv olurken, söz konusu sektörün yapılan Ar-Ge harcamalarının yarıdan fazlasını gerçekleştirdiği dikkat çekiyor. En fazla Ar-Ge harcaması yapan ikinci sektör 6,9 milyar TL ile elektrikli teçhizat imalatı olurken, üçüncü sırada 5,3 milyar TL'lik Ar-Ge harcaması ile bilgisayar-elektronik yer alıyor. İlk 3 sektörün toplam Ar-Ge harcamalarını yüzde 71,6'sını gerçekleştirdiği göze çarpıyor.

rak 34,6'ya yükseldi. Böylece, yaratılan katma değerde en büyük payı düşük teknoloji yoğunluklu **sanayiler** aldı. Oysa son iki yıldaki iyileşmeyle beraber en yüksek pay 2022 ve 2023'te orta düşük teknolojiler yaratılan katma değerde en yüksek payı almıştı.

Orta düşük teknoloji sanayilerin yaratılan katma değerden aldığı pay ise 2015 yılında yüzde 39 iken, 2017 yılında yüzde 39,9 ile en yüksek seviyeye çıktı; 2024 yılında ise yüzde 31,4 olarak gerçekleşti. Orta yüksek teknolojili sanayilerin yaratılan katma değerdeki payı da geçen yıl itibarıyla yüzde 30'un altında kalsa da, 2015'ten 2024'e 7,8 puanlık bir artış görüldü. Ancak, orta yüksek teknolojili sanayilerin payının 2023'teki yüzde 30,3 seviyesinden yüzde 26,7'ye inmesi düşündürdü. **İSO 500** BSK'da yüksek teknolojili sanayilerin yaratılan katma değerden aldığı pay ise 2024 yılında yüzde 7,4 ile veri geçmişinin en yüksek seviyesini gördü. 2015 yılında yüzde 3,2 olan yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payının 10 yılda 4,2 puan artması, eğrinin yukarı yönlü gittiğini ancak, halen **sanayinin** yüksek teknolojide yapısal bir dönüşüme ihtiyaç duyduğunu gözler önüne seriyor.

En fazla katma değer otomotivden

2024 yılı **İSO 500** BSK'da 46 firmanın yer aldığı motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı sektörü toplam 330,4 milyar TL'lik brüt katma değer ile ilk sırada yer alırken, toplamdan aldığı pay yüzde 13,4 oldu. İkinci sırada ise 312,5 milyar TL'lik brüt katma değer ile tütün ürünleri imalatı yer alırken, bu sektörün aldığı pay yüzde 12,7 oldu. 111 firmanın yer aldığı gıda ürünleri imalatı ise 308,2 milyar TL'lik brüt katma değer ile toplamdan yüzde 12,5 pay alarak üçüncü sırada yerini aldı. Listenin dördüncü sırasında yüzde 12,4 pay ve 304,1 milyar TL'lik brüt katma değeri ile kök kömürü ve rafine edilmemiş petrol ürünleri imalatı yer alırken, beşinci sıraya 248,1 milyar TL'lik brüt katma değer ve yüzde 10,1'lik pay ile ana metal sanayi oturdu.

Düşük teknoloji yoğunluğu artıyor

İSO 500 firmalarının teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer dağılımına bakıldığında, veriler **sanayide** teknoloji dönüşümüne ihtiyacı ortaya koyuyor. Buna göre, **İSO 500**'de 2024 yılında yaratılan katma değer içerisinde en yüksek pay yüzde 34,6 ile düşük teknoloji yoğunluklu sektörlere ait. Bu grubun payının önceki yıla göre 5,9 puan arttığı görülüyor. Aynı dönemde orta-düşük teknoloji yoğunluklu **sanayilerin** payı 2,5 puan düşüşle yüzde 31,4'e, orta-yüksek teknolojili **sanayiler** grubunun payı 3,6 puan düşüşle yüzde 26,7'ye geriledi. Yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayiler** grubunun payı ise 0,3 puan artışla yüzde 7,4'e çıktı. **İSO 500** içinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerde yer alan firmaların katma değerden aldıkları pay 2023'te yüzde 37,4 ile rekor seviyeye ulaştıktan sonra 2024'te yüzde 34,1'e düşerek ivme kaybetti. Yanı sıra 2024 itibarıyla 470 imalat **sanayi** firmasından 180'i düşük

teknoloji yoğunluklu **sanayilerde** faaliyet gösteriyor.

Ar-Ge'ye 60,7 milyar TL

İSO 500'ün Ar-Ge harcamaları 2024'te, anket verilerine göre 60,7 milyar TL olarak gerçekleşti; bir önceki yıla göre yüzde 98,4 oranında nominal artış yaşandı. Böylece 2023 yılında yüzde 0,48 olan Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı 2024'te yüzde 0,7'ye yükseldi ve ölçüm yapılan yıllar içindeki en yüksek orana ulaştı. AR-GE harcaması yapan kuruluş sayısı ise geçen yıl 265 ile aynı kaldı. Anket verilerine göre, en yüksek Ar-Ge harcaması gerçekleştiren ilk 3 sektör değişmedi. Bu sektörler motorlu kara taşıtları (32,2 milyar TL), elektrikli teçhizat imalatı (6,9 milyar TL) ve bilgisayar-elektronik (5,3 milyar TL) sektörleri olarak sıralandı. 2024'te **İSO 500**'ün toplam Ar-Ge harcamalarının yüzde 73,1'ini bu 3 sektördeki kuruluşlar yaptı. Söz konusu oran 2023 yılında yüzde 71,8 olarak gerçekleşmişti.

Halka açık şirket sayısı 88

ISO 500 şirketlerinin halka açık-
lık pozisyonlarına bakıldığında,
halka açık kuruluşların sayısının
2017-2021 döneminde 65-69 bandında
seyrettikten sonra 2022 yılında 73'e,
2023 yılında ise 85'e yükseldiği görü-
lüyor. 2024 yılında 3 adet daha
artarak 88'e ulaşan **ISO 500**'de-
ki halka açık şirket sayısının bu-
güne kadarki en yüksek seviye
olarak ölçüldü. 2023'ten 2024'e
halka açık kuruluşların üretim-
den satışlar içindeki payı yüz-
de 32,4'ten yüzde 31,9'a, dönem
kar ve zarar toplamındaki payı
yüzde 35,5'ten yüzde 17,5'e, faiz,
amortisman ve vergi öncesi kar
ve zarar toplamı payı ise yüzde
32,3'ten yüzde 30,5'e geriledi.

Buna karşılık ihracat payı yüz-
de 32,7'den yüzde 33,2'ye çıktı.
Bilanço göstergelerinden top-
lam borçlar payı yüzde 34,2'ten
yüzde 30'a, özkaynak payı yüzde
32'den yüzde 30,2'ye, toplam ak-
tifler payı ise yüzde 33'den yüz-
de 30,1'e indi. Araştırmada, ya-
bancı sermaye paylı şirketlerin
durumuna bakıldığında da, 2023
yılında 116 olan yabancı serma-
ye paylı kuruluş sayısının 2024
yılında 8 adet daha artarak 124'e
çıktığı görülüyor. Böylece yaban-
cı sermaye paylı kuruluşlar sayı-
sı 2014-2016 yılları bandına ge-
ri dönmüş bulunuyor. Söz konu-
su 124 şirketin 89'unda yabancı
sermaye payının yüzde 50'nin
üzerinde olduğu görülüyor.

En büyük bedeli **sanayi** sektörü ödüyor

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, **ISO 500** Büyük 2024 araştırmasının **sanayinin** bugün içinde bulunduğu ve yaşamakta olduğu ağır faaliyet koşullarını açıkça gösterdiğini belirterek, "Görüyoruz ki oluşan enflasyonu çözmek ve onu tekrar düzene koymak ancak çok ağır bedellerle olabiliyor. Ve bu ağır bedellerin en büyüğü de maalesef **sanayi** sektörü ödüyor" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, **ISO 500** Büyük 2024 araştırmasının sonuçlarını değerlendirdi. **ISO 500** Büyük 2024 yılı araştırması verilerinin **sanayinin** bugün içinde bulunduğu ve yaşamakta olduğu ağır faaliyet koşullarını açıkça gösterdiğini vurgulayan Bahçivan, "Görüyoruz ki oluşan enflasyonu çözmek ve onu tekrar düzene koymak ancak çok ağır bedellerle olabiliyor. Ve bu ağır bedellerin en büyüğü de maalesef **sanayi** sektörü ödüyor" dedi. **Sanayicilerin** kendinden kaynaklanmayan sorunun çözümü için

halen sabrı ve desteği göstermeye devam ettiğini söyleyen Bahçivan, bu desteklerden en önemlisinin hiç kuşkusuz OVP başlağından bu yan enflasyonla mücadelede verdikleri destek olduğunu hatırlattı. Bahçivan, şöyle konuştu: "OVP'nin 2023 yılının Ağustos-Eylül aylarında **sanayinin** en önemli enflasyon endeksi olarak kabul edilen temel mallar enflasyonu yüzde 58'ler civarındaydı. Ve o günden bugüne geçen neredeyse 20 ay boyunca

bu temel mallar enflasyonu şu anda yüzde 20'ye gelmiş vaziyette. Yani **sanayi** kendisine ait olan enflasyonu düşürme, enflasyonu aşağı indirme sorumluluğunu fazlasıyla yeni getirmiş durumda. Fakat o gün yaklaşık yüzde 88'ler, 89'lar mertebesinde olan hizmetler enflasyonu şu anda gele gele 58'e gelmiş vaziyette. Ve enflasyon endeksinde hizmet enflasyonu başta olmak üzere diğer tüm faktörlerin birleşenleri olan TÜFE şu anda yüzde 37'ler seviye-

sinde. Şimdi bu enflasyon üzerinden oluşan bir finansal göstergeler, faizler var. Bu enflasyon ve bu enflasyonla mücadele adına atılan adımlar, ticari kredi faizlerini yüzde 55'lere, 60'lara kadar çıkarmış durumda. Bugün Türk **sanayisi**, işletmeden yatırıma ve stok tutmaya kadar finansmana en çok ihtiyaç duyan sektör konumundadır. Fakat gelin görün ki kendisine ait olmayan bir enflasyonun, kendisinden kaynaklanmayan bir enflasyon oranının

oluşturduğu bu aşırı faiz yükünü üstlenmiş bulunmaktadır" dedi.

Sanayiciler hak etmedikleri bedeli ödüyor

Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Biz **sanayiciler** olarak enflasyon noktasındaki hassasiyetimizi ve enflasyona dönük katkımızı fazlasıyla yapıyoruz. Bu büyük katkıyı verirken görüyoruz ki en büyük ve hak etmediğimiz bir bedeli de bizler ödüyoruz. İleriki süreçte buna bağlı olarak imalat sa-

sanayinin üretim gücünün, üretim kabiliyetinin azalmasının, mal arzının kesilmesi riskini doğurmasından endişe ediyoruz. Böyle olması durumunda **sanayinin** enflasyonla olumlu anlamda sürmekte olan mücadelesinin tersine dönme riski olduğunu hatırlatmak istiyorum. Çünkü eğer önem almazsak, bir süre düşen üretim, kapanan tesisler, Türkiye'nin üretim kabiliyetinin düşmesi imalat endeksinde de tekrar bir artışa bizi döndürebilir."

Üretimden uzaklaşma tehlikesi...

ISO 500'ün 2024 yılı sonuçlarına göre üç temel veride tarihi olumsuz sonuçlarla karşı karşıya olduğumuzu vurgulayan Bahçivan, şunları söyledi: "Birincisi, **ISO 500**'ün üretimden net satışları üç yıldır üst üste reel olarak geriliyor. İkincisi, **sanayinin** elde ettiği karın önemli bir kısmını finansman giderlerine ayırmak zorunda olduğu gerçeği, bu yıl çok daha ağır bir noktaya gelmiş durumda. Son yıllarda ilk kez **sanayiciler** kazandıkları paranın neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırmak zorunda kaldılar. Üçüncü olarak 2024'te karlılık rasyolarının son 10 yıl ortalamasının çok altında kaldığını gösteren iki veriye daha dikkat çekerek devam etmek istiyorum. **ISO 500**'ün

faaliyet karlılığı 2014-2023 döneminde yüzde 10,4 düzeyinde iken, 2024'te yüzde 6,2'ye gerilemiş durumda. Benzer şekilde satış karlılığının da geçtiğimiz 10 yılda ortalama yüzde 7,1 düzeyinde iken, 2024'te yüzde 2,6'ye gerilemesi de bize göre geçtiğimiz yılın dikkatle değerlendirilmesi gereken verileri arasında öne çıkıyor. **ISO 500** verileri ülkemizin üretimden uzaklaşan bir döngünün içine girme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu gerçeğini bize net bir şekilde gösteriyor. Bunu kırmak, tersine çevirmek elimizde. Bu görev ise sadece **sanayicilerin** değil herkesin görevi olmalı. Çünkü **sanayi** sektörü ve üretim, küresel gerilemelerin ve korumacılığın alabilirdiğine yükseldiği bu dönemde ülkemiz için hayati önemdedir."

İSO 500'de 8,7 trilyon TL hasıllata rağmen satışlarda reel düşüş sürüyor

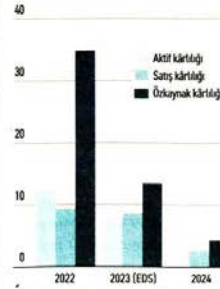
İstanbul Sanayi Odası'nın referans çalışması **İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması 2024** sonuçları açıklandı. **Sanayi** devlerinin üretimden satışları geçen yıl 2023'e göre yüzde 36,3 artarak 8,7 trilyon TL'ye yaklaştı. Ancak devlerin hasılları reel olarak üst üste üçüncü yılda da gerilemeye devam etti. İlk 10 listesine iki yeni şirket girdi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), 1968 yılından bu yana düzenli olarak açıkladığı "**İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması**"nın 2024 yılı sonuçlarını duyurdu. Türk **sanayisinin** bir anlamda 'check up'ını ortaya koyan çalışma, faaliyet koşullarındaki bozulmanın **sanayi** devlerine de etkilerini göz-

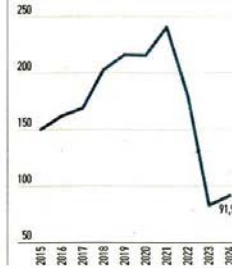
500 Büyük **sanayi** kuruluşunun karnesi

(Büyükler-milyar TL)	2023	2024	Nominal Deg. (%)	Reel Deg. (%)
Üretimden satışlar (net)	6.374,7	8.688,5	36,3	-3,4
Net satışlar	7.503,5	10.270,1	36,9	-3,0
İhracat (milyar \$)	95,1	96,6	1,6	-
Kar-zarar toplamı (VÖ)	645,0	267,4	-58,5	-70,6
Toplam borçlar	4.013,0	5.821,3	45,1	2,8
-Kısa vadeli	2.851,1	3.716,6	30,4	-7,6
-Uzun vadeli	1.161,9	2.104,7	81,1	28,4
Mali borçlar	971,2	1.436,0	47,9	4,8
Özkaynak	4.815,3	6.337,5	31,6	-6,7
Aktif toplamı	8.828,4	12.158,8	37,7	-2,4
Ödenen faizler	275,5	412,1	49,6	6,0
Brüt katma değer (ür.fly.)	1.749,8	2.685,2	53,5	8,8

Kârlılık oranları (%)

Toplam borçlar/özkaynaklar (%)

dırıldığında reel olarak yüzde 3,4 gerilemiş durumda. Böylece 2022'de yüzde 4,2, 2023'te yüzde 5,2 olan üretimden satışlardaki reel düşüş üst üste üçüncü yılda da devam ederek, **sanayinin** içinden geçtiği ağır koşulları teyit etti. Üretimden satışların 50'lik gruplara göre dağılımına bakıldığında ise ilk 10 şirketin **İSO 500**'deki ağırlığının yüzde 25'e yakın olduğu görülüyor. İlk 50 kuruluşun uzun yıllardır yüzde 50 bandında seyreden ağırlığı ise 2024 yılında da sürdü.

İhracatta da zayıf performans

İSO 500'ün ihracat verilerine bakıldığında da, yıl genelinde ihracat pazarlarında yaşanan düşük taleple beraber, fiyat rekabetçiliğinden uzaklaşan **sanayicinin** performansının düşmesine neden olduğu görülüyor. Buna göre, **İSO 500**'ün ihracatı 2024 yılında yüzde 1,5 artarak 96,6 milyar dolar olarak gerçekleşti.

DEVAMISAYFA 2'DE

ler önüne serdi. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın açıkladığı araştırma sonuçlarına göre, 2024 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş, 651,6 milyar lira ile uzun yıllardır olduğu gibi yine TÜPRAŞ oldu. İkinci sırada 356 milyar liraya ile Ford Otomotiv **Sanayi** AŞ, üçüncü sırada da 201,6 milyar li-

ra ile Star Rafineri AŞ yer aldı. 2023 yılına göre **İSO 500**'ün ilk üç sırası değişmezken, 2024'te **İSO 500**'ün ilk 10'unda yer alan şirketlerde 2023 yılına göre iki değişiklik oldu. 2023 yılında ilk 10'da yer almayan İskenderun Demir Çelik ve Hyundai Motor Türkiye Otomotiv son araştırmada ilk 10'a yükseldi.

Finansal koşullar zorluyor

Dünya ekonomisindeki yavaşlamanın yanı sıra artan jeopolitik ve siyasi belirsizliklerin etkilerini de yansıtan çalışmaya göre, yurtdışında özellikle geçen yılın ikinci yarısından itibaren kapsamlı genişleyen dezinflasyon programı ve sıkılaşan finansal koşulların da **İSO 500** Büyük **Sanayi**

Yi Kuruluşu'nun (BSK) performansında belirleyici olduğu görülüyor. Buna göre, **İSO 500**'de üretimden satışlar 2024'te bir önceki yıla göre yüzde 36,3 artarak 8,7 trilyon TL'ye yaklaştı. Ancak devlerin üretimden satışlarını 2024'te yüzde 41,1 olan yıllık ortalama Yurt İçi Üretici Fiyatları Endeksi (Yİ-ÜFE) ile arın-

2024'te kar eden şirketlerin dönem karı yüzde 27,5 azaldı

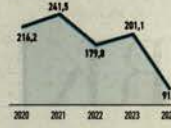
BAŞTARAFI SAYFA 1'DE

Aynı yılda Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 2,4; **sarı** sektörünün ihracatının ise yüzde 2,6 oranında arttığı düşünüldüğünde, **sarı** devlerinin performansının daha zayıf gerçekleştiği anlaşıyor. Öte yandan, **ISO 500**'ün toplam **sarı** ihracatı içindeki payı 2024 yılında yüzde 38,3 ile yüzde 40 bandına yakın seyrediyor.

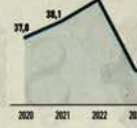
Karlık göstergeleri olumsuz

Özellikle **sarı** şirketlerin geçen yılın başından bu yana artarak gelen karşılık sorunu da **ISO 500** BSK'da net olarak görülüyor. Buna göre, iç ve dış talepteki duranlığa bağlı olarak satışlardaki zayıf performansın yanı sıra, yükselen maliyetlerin de etkisiyle karlılarda sert düşüşler yaşanırken, **ISO 500**'ün faaliyet karı 2024'te yüzde 31,6 oranında azalarak 937 milyar TL'den 641 milyar TL'ye geriledi. Buna paralel olarak faaliyet karlılığı oranı da yüzde 12,5'ten yüzde 6,2'ye indi. Bu oran, 2014-2023 yıllarındaki yüzde 10,4 olan ortalamanın oldukça altında görülüyor. 2024 yılında kar eden şirketlerin dönem karı yüzde 27,5 azalırken, zarar eden kuruluşların dönem zarar ise yüzde 131,2 yükseldi. Böylece **ISO 500**'ün 2024'te vergi öncesi kar ve zarar toplamı da yüzde 58,5 oranında düşüğe 645 milyar

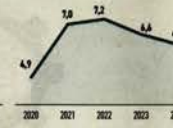
500 BSK'nın toplam borçlarının özkaynaklara oranı (%)

500 BSK'nın toplam ihracattaki payı (%)

500 BSK'nın GYSH'deki payları (%)

500 BSK'da satış karlılığı (%)

Üretimden satışlar (Net, Milyar TL)

Sıra	Kuruluş	2024
1	TÜPRAŞ	651.442
2	Ford	355.945
3	Star Rahneri	201.449
4	Toyota	168.993
5	İstanbul Altın Rahneri	166.585
6	Oyak-Renault	159.369
7	Arçelik	133.336
8	İskenderun Demir Çelik	109.987
9	Ereğli Demir ve Çelik	103.693
10	Hyundai	103.045

İhracat (Milyar \$)

Sıra	Kuruluş	2024
1	Ford Otomotiv Sarı A.Ş.	8.55
2	TÜPRAŞ	6.14
3	Toyota Türkiye	4.61
4	Oyak-Renault	3.75
5	Star Rahneri	2.65
6	Arçelik	2.27
7	Eti Maden	1.28
8	BSH Ev Aletleri	1.18
9	Bosch Türkiye	1.11

Dönem karı (Milyar TL)

Sıra	Kuruluş	2024
1	Eti Maden	29.31
2	Ford Otomotiv	18.78
3	TÜPRAŞ	18.71
4	Aeslan	16.58
5	Türkiye Petroleri A.Ö.	15.13
6	Philips Morris Türkiye	13.84
7	Merinos Hali	13.09
8	İskenderun Demir Çelik	9.11
9	İçtaş Elektrik	8.05
10	Trak Traktör	7.55

İlk 500'de en fazla yükselenler

Sıra	Kuruluş	Değişim
275	Kıpaş Kağıt Sarı İşletmeleri A.Ş.	114
174	Sampet Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	121
300	İhan Demir Çelik ve Boru Profil Endüstrisi A.Ş.	125
262	Vergo Enerji Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	126
303	Detay Gıda San. ve Tic. A.Ş.	158
274	As Ofis Damotik Yumurta Yem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	165
225	Türkiye Raylı Sistem Araçları Sarı A.Ş.	174
254	Gemlik Gübre Sarı A.Ş.	174
291	Micro Hediyelet Eya San. ve Tic. A.Ş.	201
196	Yavuz Gıda San. ve Tic. A.Ş.	304

TL'den 267 milyar TL'ye gerilerken, en dramatik düşüş satış karlılığında yaşandı.

152 kuruluş zarar açıldı

Araştırmaya göre, **ISO 500**'ün satış karlılığı oranı geçen yıl yüzde 8,6'dan yüzde 2,6'ya inerken, bu oran da son on yılın ortalaması olan yüzde 7,1'in altında kaldı. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar ve zarar (FAVÖK) büyüklüğü ise yüzde 12,1 artarak 1,3 trilyon

TL'ye yükseldi. FAVÖK karlılığı oranı bir önceki yıla göre 2,9 puan düşüğe yüzde 15,7'den yüzde 12,8'e gerilerken, satış konusuna bu oran da 2014-2023 ortalaması olan yüzde 13,7'nin altında gerçekleşti. 2024 yılında vergi öncesi dönem kar/zarar büyüklüğüne göre zarar eden kuruluş sayısı da önemli bir artışla 96'dan 152'ye çıktı. FAVÖK'e göre zarar eden firma sayısı ise 10'dan 19'a yükseldi.

İstihdam yüzde 2,7 artış kaydetti

Araştırmada **ISO 500** şirketlerinin istihdam verileri de yer alıyor. Buna göre, 2024'te **ISO 500**'deki özel kuruluşların istihdamı yüzde 2,7 artarak 778.951 kişiye yükseldi. Aynı yılda özel kuruluşların ödedikleri maaş ve ücretler yüzde 92,1 oranında artarak 764,3 milyar TL oldu. Ödenen maaş ve ücretlerdeki

artış, yüzde 2,7'lik istihdam artışı ile dengelendiğinde, özel kuruluşlarda çalışan başına ödenen maaş ve ücretler yüzde 87 yükseldi. Söz konusu oran yıllık ortalama Yİ-ÜFE enflasyonundan arındırıldığında ödenen maaş ve ücretlerin 2024 yılında reel olarak yüzde 32,5 arttığı görülüyor.

Faaliyetten kazananlar kar finansmana gitti

ISO 500'ün karlık bileşenlerine bakıldığında, 2024 yılında 35,2 milyar TL'lik net kambyo zararı yazıldı. **ISO 500** şirketleri kambyo ve enflasyon düzeltmesi işlemleri haricindeki diğer gelirlerden 402 milyar TL'lik net kar elde etti. Öte yandan, finansman giderlerinin **ISO 500**'ün karlılığı üzerindeki etkisi 2024 yılında da sürdü. Araştırmaya göre, **ISO 500**'ün faaliyet karı 640,8 milyar TL olurken, finansman giderlerinin tutarı 618,9 milyar TL olarak hesaplandı. Bunun sonucunda finansman giderlerinin faaliyet karına oranı yüzde 56,9'dan yüzde 96,6'ya yükseldi. Bu oranın, 2014-2023 ortalaması olan yüzde 60,1'in oldukça üzerine çıktı.

Toplam aktif içinde toplam borçların payı %47,9'a çıktı

ISO 500 şirketlerinin aktif toplamı 2024 yılında yüzde 377 artarak 12,1 milyar TL'ye aştı. 2023 yılında enflasyon düzeltmesi sonrası verilerle yüzde 125,8 olan toplam aktiflerdeki artış, 2024 yılında yüzde 377 oldu. Aktif tarafında dönen varlıklar yüzde 31,7; duran varlıklar ise yüzde 43 büyüdü. Benzer şekilde 2023 yılında enflasyon düzeltmesi sonrası verilerle yüzde 244,7 büyüyen özkaynaklar, 2024 yılında da yüzde 31,6 oranında arttı. Bu dönemde toplam borçlardaki artış ise yüzde 45,1 ile daha yüksek olarak gerçekleşmiş bulunuyor. **ISO 500** borç-özkaynak oranları açısından da çarpıcı veriler ortaya koyuyor. Buna bağlı olarak özkaynakların toplam aktif içindeki payı yüzde 54,5'ten yüzde 52,1'e gerilerken, toplam borçların payı yüzde 45,5'ten yüzde 47,9'a çıktı. Ancak yine de özkaynakların payı yüzde 50'nin üzerinde kalmaya devam etti. İnceleme özel kuruluşların tutulduğunda da benzer gelişmeler gözlemlendi. 2024 yılında özel kuruluşların kümülatif bilançosunda özkaynakların payı geçen yıla göre 1,3 puan düşüğe 52,3'e inmiş, böylece borçların payı yüzde 47,7'ye yükselmiştir.

Sarıların kredi büyümesi yavaşladı

ISO 500'de 2023 yılında yüzde 58,8 artan toplam borçlar 2024 yılında yüzde 45,1 büyüdü; 5,8 trilyon TL'ye aştı. Alt kalemler incelendiğinde ise 2023 yılında yüzde 54,1 olan mali borçlardaki artışın 2024 yılında yüzde 38,6 düzeyinde kaldığı görülüyor. Diğer borçlar ise 2023 yılındaki yüzde 65,9 artışın ardından 2024 yılında yüzde 51,5 oranında artış gösterdi. 2021, 2022 ve 2023 yıllarının ardından 2024 yılında da diğer borçlar mali borçların üzerinde büyüdü. Araştırmaya göre, kredi faiz oranlarındaki artış, krediyi erişimde sıkılaşma ve Merkez Bankası reeskont kredilerinin azalması sonucu **sarı**ların kredi kullanımındaki büyüme

yüzde de yavaşladı. Buna göre kuruluşların net işletme sermayesi ihtiyaçlarını daha çok diğer borçlar ile karşıladığı anlaşıyor. Borçların vadelerine göre gelişiminde ise özellikle kısa vadeli mali borçlardaki artışın yavaşlaması gözlemleniyor. 2023 yılında yüzde 52,9 oranında artan kısa vadeli mali borçlar, geçen yıl yüzde 30 oranında büyüdü. Kısa vadeli mali borçlardaki yavaşlamaya karşılık uzun vadeli mali borçlardaki artış ivme kaybetmekle birlikte daha hızlı gerçekleşti. 2023 yılında yüzde 55,5 olan uzun vadeli mali borçlardaki artış, 2024 yılında yüzde 47,9 ile kısa vadeli mali borçların üzerinde artış gösterdi.

Milli gelir anlamında kar büyüklüğü negatifte

Araştırmaya göre, **sarı** kesiminin karlılarındaki gerileme sonucunda milli gelir anlamında kar verisi de negatifte döndü. 2024 yılında gelir tablosunun "diğer faaliyetlerden doğan kar/zarar" hesabı altında 65,2 milyar TL'lik net zarar kalemine yıl sonu enflasyon düzeltmesi sonrası milli gelir anlamında kar büyüklüğü -5,7 milyar TL ile negatifte döndü. Bu rakamın **ISO 500**'ün yaratmış net katma değere oranı da yüzde 0,5'e düştü. Oysa bu oran 2023'te yüzde 36,1 olarak gerçekleşmişti. 2024 yılında **ISO 500**'ün yaratmış faktör fiyatlarıyla net katma değer yüzde 11 ile sınırlı bir artış gösterdi. Brüt katma değer göstergelerinde ise temel fiyatlarla artış yüzde 43,1 olarak gerçekleşirken, üretici fiyatlarıyla brüt katma değer yüzde 53,5 oranında artış gösterdi. Araştırmaya göre bu oranlar, geçen yılki artışların önemli ölçüde altında kaldı. Katma değer artışlarının sınırlı kalmasında, net katma değer hesaplamasında kullanılan milli gelir anlamında kar büyüklüğünün negatif dönmelerinin belirleyici olduğu belirtiliyor. Bu düşüşte faaliyet karlılığındaki zayıflamanın yanı sıra enflasyon düzeltmesi uygulamasının da etkili olduğu ifade ediliyor.

Milli gelir anlamındaki karda görülen bu yön değişimine bağlı olarak, 2024'te ödenen faizlerin net katma değere oranı yüzde 25,2'den yüzde 33,8'e, ödenen maaş ve ücretlerin oranı ise yüzde 38,8'den yüzde 66,7'ye çıktı. Araştırmaya göre bu tablo, 2024 yılında **ISO 500** firmalarının karlılıklarındaki kayıp ve maliyetlerdeki artışların etkisini yansıttıyor.

İSO 500'de Anadolu'nun payı artıyor

ISO 500 araştırmasında, Türkiye'nin büyük ölçekli sanayi kuruluşları içinde İstanbul'un payı düşerken Anadolu'nun payı artıyor. Listede, 2023 yılında Anadolu'dan 335 firma yer alırken, 2024 yılında bu rakam 355'e yükseldi.

İstanbul Sanayi Odası'nın
"Türkiye'nin 500 Büyük
Sanayi Kuruluşu"
araştırmasına göre,
Anadolu'dan devler ligine
2024'te 20 firma daha
katıldı ve sayı 355'e yükseldi.
10 yıl önce 500 büyük
içinde 182 firmayla temsil
edilen İstanbul'da bu sayı
geçen yıl 145'e geriledi.

ISO ya kayıtlı firmaların üretimden satışlardaki payı da 2023 yılındaki yüzde 37 seviyesinden geçen yıl yüzde 35'e düştü. 2024'de **ISO 5000**e ilk kez giren firma sayısı 52 olurken, bunlardan 34'ü ikinci 500 listesinden yükseldi. 448 firma ise her iki yılda da 500 sıralamasına daha yer aldı. Halka açık şirketlerin sayısı 3 adet artışla 88'e ulaştı.

İlk 500'e te Anadolu'dan
ülk 500'e en fazla firma
gönderen il, sayıyı 11'den
16'ya çıkaran Adana oldu.
Üretimden satışlar toplamı
içine geçen yıl payını en
çok artıranlar ise, 6 Şubat
2023 depremlerinden yoğun
etkilenen iller oldu. Payını
Kahramanmaraş yüzde 56,
Hatay yüzde 29 oranında
artırdı. Yüzde puan olarak
Adana 19, Bursa 18, Kayseri
ve Balıkesir 11 artıyş kaydetti.
İstanbul la birlikte İzmir in
payında da süregelen azalış
dikkat çekti. İzmir in firma
sayısı, bir eksikler 37'ye
inerek, satışlardaki payı da
yüzde 14 azaldı. Ankara'da
firma sayısı 1'lerleyerek 44'e
düşerken, savunma **sanayisi**
firmalarının yükselişli sürdü.

355
Anadolu'dan
toplam firma
sayısı

500 büyük şirkette il karşılaştırmalı büyüklükler

İl	Firma sayısı			Üretimin satışlara payı (%)		
	2023		Fark	2023		Pay değişimi
	2023	2024	sayı	2023	2024	(puan)
Adana	11	16	5	1,3	1,5	0,2
Ankara	45	44	-1	9,5	10,3	0,8
Bakırşehir	9	10	1	0,5	1,0	0,5
Bursa	23	25	2	3,0	3,5	0,5
Denizli	12	11	-1	1,7	1,7	0,0
Ekişehir	5	5	0	0,9	1,1	0,1
Gaziantep	29	29	0	2,8	2,9	0,1
İstany	11	10	-1	3,2	4,2	0,9
İzmir	152	145	-7	34,5	34,5	0,0
Kocaeli	36	37	1	7,8	6,8	-1,1
K.Maraş	6	8	2	0,5	0,8	0,3
Kayseri	13	13	0	1,3	1,5	0,1
Kocaeli	38	39	1	13,7	13,7	0,0
Konya	8	8	0	0,9	0,9	0,0
Manisa	15	14	-1	1,3	1,2	-0,1
Mersin	11	10	-1	1,2	1,1	-0,1
Sakarya	7	6	-1	3,1	2,9	-0,2
Tekirdağ	9	9	0	1,0	1,0	0,0

☒ 2023
☐ 2024
☐ İLK 500'DEKİ İLLER
☐ LİSTEDE OLMAYANLAR

ANADOLU SANAYİSİNİN ÖNDE GELEN KENTLERİNDE "TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK KURULUŞU" SONUÇLARI NASIL DEĞERLENDİRİLDİ?

Adana sanayisi
listeye giren 5 yeni
firma ile potansiyelini
yükseltiyor

Türkiye'nin 2020 Büyük Sanayi Kuruluşu-2024 araştırmasını değerlendirilen Adana'da faaliyet gösteren Adana (ADASO) Beşkan Zeki Kıvrak, "Üstteye 15 milne göre Adana'nın **sanayisi** potansiyeli yüksek" diye dedi. 2023 yılı istatistiki Adana'nın 11 milne ile yer aldığı hatırlatan ADASO Beşkan, "2024'te bu sayı 16'ya yükseldi. Üstteye yeni giriş 5 milne ile birlikte Adana **sanayisi** üretim kapasitesi ve rekabet gücündeki artış bir kez daha tesdillendi" diye konuştu. Kıvrak, sonuç olarak: "Sayın artması, Adana **sanayisi** üretim gücündeki ve rekabet kapasitesindeki yükseliş ortaya koyuyor. 2023 yılında ISO 5000 listesinde yer alan 14 Adana firmasının üretimden net satışları toplam 673 milne idi. 2023 yılında bu sayı 11 firmaya düşmesine rağmen üretimden net satışlar 82,6 milne TL'ye yükseldi. Bununla birlikte 2024 listesinde 16 firmaya yer alırken bu firmaların toplam üretimden net satışları 133,4 milne TL'ye ulaşmış durumda. Bu rakamlar, Adana **sanayisi** güçlü adımları büyümeye devam ettiğini ve firmalarının üretim gücü ile pazardaki etkinliğini daha da artıracağına açıkça göstermektedir". Adana'nın yapımı süren yatırımlar ve gelişmeler üretim altyapısına önümüzdeki dönemde bu sayıya daha da yukarıya taşıyarak potansiyeline sahip olduğunu vurgulayan Kıvrak, "Adana **sanayicileri** olarak en büyük önceliğimiz; ülkemizin üretimi, ihracatını ve istihdamına katkı sağlamak"tır. İhtisarı kullandı.

Gaziantep, üretim gücünü ispatladı
ihracat odaklı
büyümeyi sürdürdü

● Gaziantep'ten 29 firmanın ISO 500 listesine yer almasının, kentin **sanayi** ve üretim gücünü bir kez daha gözler önüne serdiğini belirten Gaziantep Organize **Sanayi** Bölgesi Başkanı Cengiz Sımsek "Gaziantep, Anadolu'nun üretim

İstisi olduğunu bir kez daha ispatladı" dedi. Ekonomisi süper güç olarak değerlendirilen listede yer alan Gaziantep firmaları kurtarıyor. Başkan Şişli, konuşurken şöyle dedi: "Bu başta teşafik dedik. Gaziantep **saçarıy** yatırı, üretim ve ihracat odası böyleme stratejiyle Türkiye ekonomisine yon birer bir konuma geldi. Gaziantep **saçarıy** gücün vızunu, gücümüzle tür ve uluslararası rekabete ağı yapıyor başta süratli üretilenle. Organizme **Saçarı** Bölgenin, sunduğu altyapı ve yatırım ortamı ile **saçarıy**lerimizi her zaman yanınd. Gaziantep'in gücünü kapasitesini artırarak, ihracatta daha büyük hedeflere ulaşarak için çalımlarını ağırlıkla devam ediyoruz. Yatırma ve üretme dediler, dünya pazarlarını Gaziantep markasını dünya temsil eden tüm **saçarıy**lerimizi ve çalımlarını kutuluyor. Bu başta hepimizdir."

Kocaeli, hem yerli hem de yabancı yatırımlarla büyümeye devam ediyor

● Lojistik avantajı, organize **sarımsak** bölgesini, güçlü altyapı ve yetiştirilmiş gücöyle Türkiye'den (üretim olduğu Kocaeli) **500 Bilyon Sarsayı** Kuruluşta İstanbul'de yer alan firmaların bu konumunu bir kez daha pekişiledi. Her yeni hem de yabancı yatırımlarla büyüme devam eden kent, **500 Sadece** İstanbul ile üretim yapan 79 firmaya yer aldı. Kocaeli **Sarımsak ODA (İSO)** Başkanı Ayhan Zeytinlioğlu, "Tüm zorluklara rağmen üretmeye devam eden **sarımsaklılar**ın" yüksek katmanlı, her bir üssüğü için listenin en başında TÜZGÖB birinci, Ford Otomotiv **Sarımsak** ikinci sırada yerini korurken, geçen yıl 13. olan Hyundai Motor **Sarımsak**, bu yıl 10. sıraya yükselerek dikkat çekici bir performansı sergiledi dedi. Zeytinlioğlu, İstedik Kocaeli merkezli olarak işletilen firma sayısının 39 olduğuna ancak işletimin Kocaeli'de yapılan firmaların da hesaba katılması gerektiğini vurgularlarken "Merkezi başka illerde işletilen ama üretimin Kocaeli'de gerçekleştirildiği kuruluşları"da birlikte ilimizden toplam 79 firma bu listede yer aldı. Bu köşemizin üstün potansiyeline ve katkısına ne denli büyük özdeşliği ortaya koyuyor" ifadeleriyle yer verdi. 2014 yılı boyunca

sanayi/çilem karşılaştığı zorluklara rağmen gösterilen başarıyı takdirle karşıladığını bildiren Zeytinoglu, "İç ve dış talepteki durgunluğa, yükselen maliyetlere ve finansman giderilerindeki artışlara rağmen listeye girme başarısını gösteren tüm firmalarımızı tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum" şeklinde konuştu.

ISO 500'de 4 farklı sektörden **Denizli** firması bulunuyor

● 2024 yılında **150** lık 500 listesinde yer alan T3 Denizli firmasının net üretimden satış hasılatı toplamı 173.6 milyar TL oldu. 2023'te bu rakam 127 milyar TL'ydi.

Denizli **Sarıyıldız** Yönetim Kurulu Başkanı Selim Kasapoğlu, zorlu piyasaya koşullarına ve artan rekabete rağmen üretmeye, istihdam yaratmaya ve ilke ilke katma değer sağlama devam eden **sarıyıldız** bünyesinde bu başarının büyük bir kısmı bu gün kaynağı olduğunu dile getirecek. "Tüm oluşumlarımızla rağmen bu ilde ya da başarısı sürdürülen ve listeye yer alan firmalarımız tebrük ediyoruz" dedi. Kasapoğlu, "Bu yıl **ISO 500** listesinde 13 firmamız giriyor. Listeye yer alarak **sarıyıldız** gücünü yaratan firmalarımız yürekten tebrik ediyoruz". Firmamızın sürekli çeşitliliği de dikkat çekiyor. "Her farklı sektörde firmalarımız istisna değildir. Bu anlamda **sarıyıldız** sektörler arasında yollarında birleşiyor. Zorlu piyasaya koşullarına ve artan rekabete rağmen üretmeye, istihdam yaratmaya ve ilke ilke katma değer sağlama devam eden **sarıyıldız** bünyesinde bu başarının büyük bir kısmı bu gün kaynağı. Bu başarı, Denizi **sarıyıldız** öncü konumunu yetiştiriyor" dedi.

Kayseri, ekonomideki dalgalanmalara ve maliyet baskılarına rağmen ayakta kaldı

● 2024 yılı ISO 5000'te Kayseri'den 13 firma yer aldı. Kayseri iş dünyası temsilcileri yaptıkları açıklamılarla şu değerlendirmede bulundu:

Kayseri Ticaret Odası (KTO)
Başkanı Ömer Gülsoy:
"2024 yılı, ekonomik yavaşlamanın hissedildiği
kur ve enflasyon dengesiyle birçok firmanın
zorlandığı bir yıl oldu. Buna rağmen Kayseri
sanayisi üretimi devam etti, istihdam sağladı,
ihracat yaptı ve başan öyküleri yazdı".

Kayseri **Senayi Odası** (KAYSO) YK Başkanı Mehmet Büyüksimitçi:

"Üretimden ihracata, istihdamdan yatırımlara kadar ülkemizin kalkınmasına değerli katkılar sunan tüm firmamızla gurur duyuyoruz. Özellikle sürdürülebilir üretim, dijital dönüşüm ve katma değerli ürün geliştirme konularında atılan kararlı adımların, bu başarlarda büyük payı olduğunu inanıyorum".

Kayseri OSB Başkanı Mehmet Yalçın: "İlk 500 büyük **Sanayi** kuruluşu arasında 13 firmayla temsil ediyor olmak şehrimiz adına sevindiricidir. **Sanayi** **Ölçerimizin** gösterdiği üstün performans, Kayseri ve Türkiye ekonomisinin büyümesine ve kalkınmasına önemli katkı sunmaktadır. Firmalarımızı tebrik ediyorum".

Kayseri Pancar Ekicileri Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Akay:

"Kayseri Şeker in başarısı tesadüf değil, alan teriyeye, emekle, inanca ölülümle bir haldenir sonuğu. Kayseri Şeker, sadece şeker değil, güven, istikrar ve başan da üretiyor. Çiftçimize, çalışanımıza, yöneticilerimize bir bütün olarak birlikle beraber. Bu gurur hepimizin. Tanınan **sansıyla**, emeğin vizyona buluştuğu bir yapımı, yılmadan, yorulmadan, her yıl daha yükselge tırmanmasını gözüküzdür bu. Hedefimiz her yıl Türkiye sıralamasında daha da yukarıları çıkmak. Kayseri Şeker yükseliyor, Kayseri büyüyor, Türkiye kazanıyor".

Konya firmaları öncü rolünü sürdürdü katma değer yaratmaya devam etti

● 2024 yılı sonuçlarına göre Konya, 8 firmayla listede yer aldı. Konya firmalarının gösterdiği performans, şehrin üretim, ihracat ve katma değer yaratmadaki potansiyelini gözler önüne serdi. Şehrin en yüksek sırasındaki Konya Şeker San. Ve Tic. A.Ş. bu yıl da ilk 10'da içinde yer

[illegible]

Sanayisi güçlü
Antalya'dan listede
daha fazla firmayı
görmek istiyoruz

● Antalya Organize Sanayi Bölgelerinde faaliyetleri bulunan Yürüklüğü Siriz Ürünleri, ÇW Enerji, ANKUTSAN ve As Cimento, Türkiye'nin en büyük 500 **SANAYİ** kuruluşu arasında dahi. ATSO Başkane Yusuf Hacısaliyev, **150** **SÖD** listesinde yer alarak Antalya'nın gururlarından ATSO'yı firmalarınca desteklediyor. **Sancaymte** katkızına değer ve gösterdiği başarı, kentin ve iş dünyasının için gurur kaynağıdır. Başarılardan zevken diğerleri, emeği geçen herkesi kutluyor" dedi. Antalya'da daha fazla firmayı listeye girmeye teşvik eden belirlen Hacısaliyev, sunulan ortaya "Antalya'mız **sancayd**de güçlü yönünü ortaya koyan firmaların başlanıldan dolayı tebrik ediyoruz. Öncümlükle yıllarda Antalya'da daha fazla firmayı listeye girmeye teşvik ediyoruz. **150** **num** her yıl belirlenen **500** En Büyük **SANAYİ** Kuruluşu Listesi, Türkiye **Sancaymte** nazım tutarları, bölgesel ekonomiyi geliştirmeye de çok tutarına değerdir" ekliyor.

**SABİHA TOPRAK, FİKRİ CİNOKUR,
TUBA CANPOLAT, AHMET USMAN,
MUHAMMET YİĞİTOĞLU**

Sanayi ve tekstil can çekiyor

Enflasyonla mücadele sürecinde yükü ağırlaşan **sanayi** sektörü alarm vermeye başlarken istihdamı ile ihracatı eriyen tekstil ve hazır giyim sektöründe batık krediler hızla artıyor

SON iki yıldır ihracat ve istihdamda büyük kan kaybeden tekstil ve hazır giyim sektöründe borçlar katlanıyor, krediler batıyor. Yüksek finansman maliyetleri ile iki sektörün toplam kredi borçları bir yılda yüzde 43,4 artarken, batık kredi tutarı ise yüzde 69 arttı. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından açıklanan verilere göre 'Tekstil ve Tekstil Ürünleri **Sanayi**' başlığında Nisan 2024'te 419.1 milyar TL olan toplam kredi tutarı Nisan 2025'e gelindiğinde yüzde 43 artışla 601.2 milyar TL'ye ulaştı. Sektörün takibe düşen ve batan toplam borç tutarı ise bir yılda yüzde 69,6 artarak 7.9 milyar TL'den 13.4 milyar TL'ye ulaştı. Toplam batık kredi borcu 54.4 milyar TL olan imalat **sanayi** içinde tekstil sektörü bu borçla en yüksek takibe düşen kredisi bulunan sektör oldu.

Ciddi borç var

Yılbaşından bu yana bakıldığında da özellikle batık kredi tutarında ciddi bir artış görülüyor. Ocak 2025'te 11.8 milyar TL olan batık kredi tutarı Nisan 2025'te 1.6 milyar TL'lik artış ile 13.4 milyar TL'ye çıktı. **İstanbul Sanayi Odası** tarafından hazırlanan **ISO 500** araştırması sonuçlarına göre ise Türkiye'nin büyük 500 **sanayi** kuruluşu içinde yer alan tekstil şirketlerinin 2023 yılında 121.1 milyar TL'ye ulaşan toplam mali borçları 2024 yılında yüzde 41'lik artışla 171 milyar TL'ye ulaştı. Giyim eşyaları imalatında ise 2023 yılında 7.8 milyar TL olan mali borçlar 2024 yılında yüzde 43 artışla 11.2 milyar TL'ye ulaştı. İhracat ekside istihdam kayıptaki istihdamda 2024 Ağustos'tan bu yana kan kaybeden

tekstil ve hazır giyim sektörü son veri olan mart ayında 1 milyon sınırının altına indi. Temmuz 2024'te 1 milyon 9 bin olan iki sektörün toplam istihdamı Mart 2025 itibarıyla 924 bine geriledi. Bunun 374 bini tekstil sektöründe çalışırken, 550 bini ise konfeksiyonda istihdam edildi. Ocak-mayıs döneminde ihracatta yüzde 3,4 kayıp yaşayan tekstil ve hazır giyim sektörleri 10,9 milyar dolarlık ihracata imza attı. 2024 yılında ise hazır giyim ihracatı 17,9 milyar dolar seviyesinde kalırken, tekstilde ise 9,4 milyar dolarlık ihracat yapıldı. **HABER MERKEZİ**